

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 07.06.2024 nr 3-6.1/2024/3760

Meie 01.07.2024 nr 7-9/24/12390-2

Kraavide sulgemise kavatsus Marana metsise püsielupaigas

Austatud Ants Animägi

Teatasite, et Riigimetsa Majandamise Keskus kavandab kraavide sulgemist Saarde vallas Sigaste külas ja Marana külas moodustatavas Marana metsise püsielupaigas. Töö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, turbapaisude rajamist ja vajadusel trassiraiet. Palute Keskkonnameti seisukohta kraavide sulgemise kavatsusele ja tingimusi, millega tuleb arvestada töö projekteerimisel.

Objekt paikneb riigimaal katastriüksusel Lodja metskond 7¹ ja Lodja metskond 7². Marana metsise püsielupaiga kavandatav kaitsekord on kogu püsielupaiga ulatuses sihtkaitsevööndi režiim.

Objektil on inventeeritud II kaitsekategooria liikide metsis, laanerähn, väike-punalamesklane pruun-suurkõrv ja tõmmu- või habelendlane, tera-möhnsamblik elupaigad ning III kaitsekategooria liikide musträhn, laanepüü, hoburästas, sookurg, hallpea-rähn, sulgjas-õhik, harilik kopsusamblik, sile neersamblik ja suur nõöpsamblik leiukohad.

Metsise püsielupaigad võetakse kaitse alla II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao urogallus*) soodsa seisundi tagamiseks³. Liigi elutingimuste säilimiseks ja parandamiseks vajaliku tegevusena võib püsielupaiga valitseja lubada sihtkaitsevööndis alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist 1. septembrist 31. jaanuarini, loodusõnnetuse tagajärgede likvideerimist ja veerežiimi taastamist⁴.

Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud⁵. Keelatud on looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal⁶.

¹ Katastritunnus 71101:001:0316

² Katastritunnus 71101:001:0317

³ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 1

⁴ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 6

⁵ Looduskaitseseadus § 55 lg 6

⁶ Looduskaitseseadus § 55 lg 6¹ p 2

Keelatud on II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine. Tahtlikuks kahjustamiseks ei ole käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava meetmete elluviimine ning tahtlikuks kahjustamiseks võib mitte lugeda ka tegevust Keskkonnaameti nõusolekul II kaitsekategooria taime ja seene väheesinduslikes populatsioonides⁷.

Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas⁸.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas 17.12.2023 Keskkonnaametile Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas planeeringulahenduse, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande, Natura hindamise aruande ja Natura hüvitusmeetmete kava kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet kooskõlastas kõnealuse planeeringu 17.01.2024⁹.

Rail Balticu kiirraudtee rajamisega Edela-Pärnumaal avalduvate negatiivsete mõjude vältimiseks ja kompenseerimiseks on koostatud Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programmi rakendusplaan¹⁰. Rakendusplaani kohaselt on vajalik, et Marana metsise püsielupaik toimiks astmelauana Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna vahel. Tegevuse positiivse mõju tulemusel säilib ja taastub Kikepera-Soomaa asurkonna lõunapoolne ühendus Luitemaa ja Põhja-Liivimaa asurkonnaga, toimub lindude hajumine asurkondade vahel ja ala panustab oluliselt piirnevate asurkondade elujõulisuse säilimisse ja taastumisse.

Kirjeldatud leevendamatute mõjude kompenseerimiseks töötati välja hüvitusmeetmete pakett. See tugines suures osas varem läbiviidud töödele^{11,12}.

Maakonnaplaneeringu KSH raames koostatud Natura asjakohane hindamine jõudis järeldustele, et sõltumata valitavast trassivariandist kaasneb Rail Baltic raudtee projekti elluviimisega leevendamatult negatiivne mõju metsise asurkonnale Luitemaa linnualal. Metsise ja tema elupaikade kaitse on Luitemaa linnuala kaitse-eesmärk. Metsise asurkonna terviklikkuse ja sidususe tagamiseks tuleb jätkata Natura hindamist erandi seadmise etapiga ning kaaluda asendus- ehk hüvitusmeetmeid. Hüvitusmeetmete kava näeb muuhulgas ette püsielupaikade moodustamise metsise elupaikade kaitseks ja metsise elupaikade taastamisega seotud tegevused, sh Marana mängu kraavide likvideerimise. Elupaiga kvaliteedi tõstmiseks on vajalik likvideerida Marana leevenduslinal olemasolevaid kraave 277 ha suurusel taastamistööde alal kokku ca 17893 m ulatuses. Hüvitusmeetmeta kava möönab siiski, et taastamistööde maht (sh suletavate kraavide arv, pikkus ja asukoht) täpsustub peale projekteerimistööde läbiviimist.

Veerežiimi taastamine loob eeldused metsise elutingimusteks vajalike metsakoosluste seisundi säilimiseks ja paranemiseks ning seeläbi perspektiivis ka kaitsealuse liigi seisundi paranemiseks. Keskkonnaamet on seisukohal, et Marana metsise püsielupaiga veerežiimi taastamisel on positiivne mõju Marana metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile ja metsise Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna soodsa looduskaitse seisundi säilimisele.

⁷ Looduskaitseseadus § 55 lg 7

⁸ Looduskaitseseadus § 55 lg 8

⁹ Keskkonnaameti 17.01.2024 kirjaga nr 6-5/23/25292-3

¹⁰ Kose, M.; Tammekänd, I.; Ojaste, I., 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan. Eesti Ornitoloogiaühing

¹¹ Eesti Ornitoloogiaühing, 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan

¹² Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis.

II kaitsekategooria liigi tera-mõhnsambliku elupaik piirneb kuivenduskraaviga, kuid hüvitusmeetmete kavas ei ole selle kraavi likvideerimist ette nähtud.

Veerežiimi taastamisega ei kaasne III kaitsekategooria taimede ja seente hävitamist ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

Arvestades eelnevat, Keskkonnaametil Marana metsise püsielupaigas loodusliku veerežiimi taastamisele vastuväiteid ei ole.

Keskkonnaamet juhib töö projekteerimisel tähelepanu järgnevale:

- Alal esinevate lindude pesitsusaegse häiringu vältimiseks, on vajalik seada töödele ajaline piirang 01.02-31.08 (püsielupaiga sihtkaitsevööndis sätestatud ajaline piirang katab ka teiste alal pesitsevate lindude pesitsusaja).
- Suletavate kraavide trassid metsaelupaigas projekteerida võimalikult kitsad ning paiguti tuleks katsuda jätta kasvama kraavi servadesse puid, mis aitavad vältida pikkade lagedate koridoride tekkimist.
- Pidada silmas põhimõtet, et metsise elupaigas on taastamise eesmärgiks metsakoosluse niiskusrežiimi mõõdukas parendamine, ent mitte metsakoosluste asendumine sookooslustega.
- Projektis esitada analüüs kavandatava tegevuse vastavuse kohta Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kavale.

Märkus:

Kraavide likvideerimise kavatsuse alajaotise a) pealkiri „Kraavide ja tee likvideerimise eesmärk“ on vigane, kuna teede likvideerimist ei kavandata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Meeli Kesküla

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Olavi Randver 525 4935

olavi.randver@keskkonnaamet.ee

Monika Laurits-Arro 5302 0849

monika.laurits@keskkonnaamet.ee